

sigt engagerede, og på mange måder indsigtfulde, men metodisk usikre forskning, bevæget sig frem til Wehler-gruppens metodisk yderst bevidste, marxistisk og/eller struktur-funktionalistisk inspirerede historieskrivning, nu samlet omkring tidsskriftet »Geschichte und Gesellschaft« og begrebet »Gesellschaftsgeschichte«.

For den der på egen hånd ønsker at stifte bekendtskab med denne forskning, dens baggrund og dens resultater, er disse to udgivelser fra Wissenschaftliche Buchgesellschaft i højeste grad anbefalelsesværdige.

Behrens kildeudgave omfatter dels en grundig indledning, der præsenterer og perspektiverer den seneste forskning, dels et omfattende kildeudvalg, fordelt på emnerne: »Etappen der Kolonial-, Handels- und Sicherheitspolitischen Neuorientierung 1890-1897; Grundlegung und Merkmale der deutschen Weltpolitik 1897-1904: Sammlungspolitik als ökonomische Basis. Flottenrüstung. Politik der freien Hand. Krisen der Sicherheitspolitik; Politische Auskreisung 1905-1911: Wettrüsten. Ökonomische Erfolge. Aussenpolitische Isolierung. - Vi venter spændt på næste bind.

Til historiografien bag udvalget er Zieburas en passende introduktion. Bogen rummer nu klassiske bidrag af bl. a. Andreas Hillgruber, Hans Rosenberg, H.-U. Wehler, Eckart Kehr og Helmuth Böhme, medens man dog må savne f. eks. Wolfgang J. Mommsen, der i høj grad har bidraget til debatten. Til gengæld er kildeudvalget ikke begrænset til Det tyske Kejserrige, men rummer bidrag også til belysning af tysk udenrigspolitik i Weimarperioden, under Det tredje rige og i tiden efter 1945.

De anførte priser er favor-priser for medlemmer (min. een bog om året). Medlemskab opnås ved at skrive til Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Postfach 111129, D-6100, Darmstadt, BRD.

Inga Floto

Akira Iriye: From Nationalism to Internationalism: US Foreign Policy to 1914. London, Routledge and Kegan Paul, 1977. 238 s.+116 s. med uddrag af kilder, noter og index. £ 6.10.

Amerikansk historieskrivning er præget af, at der imellem tekstbog, populær fremstilling og monografi findes en traditionsrig genre som forsøger at opnå overblik og perspektiv over et længere forløb ved at tænke nyere forskning igennem til sammenhængende formuleringer. Genren er fortolkende og argumenterende, dokumentationen er nødvendigvis impressionistisk, men opbygning og ræsonnement præsenterer sig overfor et bredere publikum med højrehånden. Inden for denne genre falder oversigten over amerikansk udenrigspolitik, fra revolutionen til 1. Verdenskrig, forfattet af professor Akira Iriye fra University of Chicago. Hovedtesen er at USA's udenrigspolitik igennem perioden bevægede sig fra nationalistisk interessepolitik med internationalistiske overtoner til en selvbevidst global politik med nationalistiske undertoner. Tyngdepunktet i den udvikling placeres omkring århundredeskiftet.

Det ligger vel i genrens natur at det er antagelserne snarere end konklusionerne som påkalder sig opmærksomhed. Iriye skriver inden for et sæt af antagelser der kan kaldes post-revisionistisk i sit forsøg på at fastholde et magtrealistisk perspektiv uden at slippe indenrigspolitik og økonomiske interesser af syne. Indenrigspolitiske forhold angiver retningen for den amerikanske politik, det internationale system angiver horisonten.

Videre forsøger Iriye at bestemme retningen ved at operere med fem forskellige dimensioner af den amerikanske perception af USA's forhold til udlandet: Amerikanerne lagde vægt på geopolitiske faktorer, på internationalistiske ideer, på national interesse, på sær-interesser, ligesom bevægelser i masse-kulturen spillede en rolle. Iriye søger hermed bort

både fra en dikotomisk fortolkningsramme af realisme/idealisme typen og fra en fortolkningsramme der understreger kontinuiteten i den amerikanske udenrigspolitik ved at skildre den ideologiske og økonomiske ekspansionisme som den faste bestanddel af forholdet til udlandet.

Bogens styrke ligger i påvisningen af historiske rødder, implikationer og logik i hver af de fem udenrigshistoriske perceptions-dimensioner. Den analytiske fremstilling er udbygget med 79 korte kildeeksempler, placeret bag i bogen som en slags »supporting evidence« og vel som en slags øvelsesmateriale der sætter læseren i stand til at checke anvendeligheden af de kategorier Iriye fremholder. I betragtning af den kompleksitet som Iriye lægger op til med sin fortolkning, forekommer det at være en reel og hensigtsmæssig fremgangsmåde som styrker bogens anvendelighed til undervisningsformål.

Bogen har et overblik og en autoritet som tillader den at give velkendte episoder nye facetter. I kraft heraf er den et godt supplement til Richard Van Alstyne's klassiker fra 1960 *The Rising American Empire*. Når det ikke er lykkedes at skabe en afløser til Alstyne er årsagen efter min mening, at Iriye har afslået at forsøge at væve de fem dimensioner sammen ved at trænge ned i den sociale fundering som kunne give perceptionerne dynamik og sammenhæng.

Niels Thorsen

Knud Bistrup: Holger Friis fortæller. Kbh., Gyldendal 1975. 216 s. Ill.

Englænderne siger, at der skal tre generationer til at skabe en gentleman, og måske kan det overføres på den professionelle museumsmand. De foreliggende memoirer, hvis fulde titel er: Holger Friis fortæller om et muntret og virksomt liv som museumsmand, arkæolog og tandlæge, tyder i hvert fald på, at gælder det ikke for Paris og London, så gælder det i hvert fald for Hjørring. Bogen er blevet til ved et samarbejde mellem den egentlige forfatter Holger Friis, som har berettet, og Knud Bistrup, som har givet beretningen skriftlig form. Holger Friis tilstår selv i et af bogens kapitler, at han nok aldrig får publiceret et af sine vigtigste arkæologiske fund, skønt han for år tilbage har givet dronning Margrethe, den daværende tronfølger hånd derpå, og man kan derfor ikke undre sig over, at samarbejdet med Knud Bistrup har været en nødvendig forudsætning for erindringernes fremkomst.

Holger Friis vil være alle i den danske museumsverden bekendt, og rigsantikvaren, professor Glob har da også forsynet bogen med et forord, men for andre kræver han måske en præsentation. Han er født i 1891 i Hjørring som søn af byens første tandlæge, der også blev stifter af Vendsyssels historiske Museum sammesteds. Han fulgte i sin fars fodspor i begge professioner og kunne i 1959 overlade et af landets bedste provinsmuseer både hvad samlinger og lokaler angik til sin søn, som blev professionel museumsmand. Da han begyndte sin virksomhed på Hjørring Museum allerede som dreng og aldrig er ophørt med at interessere sig for dets arbejde, dækker hans hukommelse ikke bare hans eget virke, men hele museets historie og en god del af de øvrige danske museers med.

Erindringsbogen er traditionelt opbygget med nogle indledende kapitler om slægt og barndom, fulgt af et afsnit om læreårene som museumsmand og tandlæge, hvorefter hoveddelen vies til hans virksomhed for Hjørring Museum med hovedvægten på museets opbygning, arkæologiske undersøgelser og deltagelse i organisationsarbejde. Det skrevne er på forbilledlig vis illustreret med fotografier af situationer, som man kan nikke genkendende til i teksten.

Foruden at rumme underholdende detaljer af provinsbymiljøet i begyndelsen af dette århundrede, er memoirerne i det væsentlige en kilde til dansk museumshistorie. Det gæl-